

OLYMPUS

Erik Heiser

Inkijkexemplaar

Erik Heiser

OLYMPUS

OLYMPUS

Eerste druk 2022
Copyright © Erik Heiser

Omslag vormgeving ProBeeld | Ambilicious
Binnenwerk vormgeving Ambilicious Studio
Redactie Inanna van den Berg | Ambilicious
Copyright © 2022 Ambilicious, Breda

ISBN 978-94-93275-20-1 | NUR 301
www.ambilicious.nl

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Ambilicious Breda | Kalmthout

Licht noch donker,
Dag noch nacht,
Stil noch bewogen,
Verloren noch gered,
Omarmd noch vrij,
Geheel mens,
Veroordeeld tot het leven.

Inhoud

Hoofdstuk 1: Het is wat het is

Hoofdstuk 2: Er is niets nieuws

Hoofdstuk 3: Alweer een teken

Hoofdstuk 4: Steek het mes erin

Hoofdstuk 5: Ik zie het allemaal

Hoofdstuk 6: Alles leidt naar Londen

Hoofdstuk 7: Elke dag zijn geest een Guernica

Hoofdstuk 8: De necropolis van het onuitgesprokene

Hoofdstuk 9: Horror vacui

1

HET IS WAT HET IS

Graforree: maniakaal symptoom dat zich uit door een onuitputtelijke behoefte tot schrijven. De maniak vult bladzijden in een grof, vaak nauwelijks leesbaar handschrift. Ook de muren van kamers worden vaak volgeschreven.

Graforree kan ook in een minder erge graad voorkomen in de loop van dementia praecox; het 'dagboek' van de parafrenieker is dikwijls hartverscheurend, een werkelijke dialoog met degene die hij was en die geleidelijk meer en meer verdwijnt.

NOVEMBER

1

Hij wordt wakker. Hij doet het opnieuw. Het is niet moeilijk. Het is het moeilijkste wat er is, en elke dag doet hij het weer. Hij denkt soms: net als die pony's op de kermis vroeger, makke beesten die steeds weer rondjes lopen, nu eens met een licht gewicht op hun rug, dan weer met een zwaar. En alles wat ze zien tussen de oogkleppen is het gewicht op de pony vóór hen, en alles wat ze horen is het klappen van de zweep en de dreunende muziek en het gelach en geroep van de gewichten op hun rug, en van die andere gewichten onzichtbaar buiten de ring. En alles wat de pony's denken is niets. Of misschien toch dit; de wereld is een cirkel en het leven is een gewicht dat je ontvangt en dat je moet dragen.

Hij opent de ogen. De bovenoogleden wijken en de zwakke fonkeling op de donkere sferen van zijn glanzende oogbollen is als het plotse ontstaan van een tweelingster in een verlaten heelal.

Hij kijkt naar de rondwarende geest van de slaapkamer, een gedeconstrueerd spookbeeld als een schuifpuzzel van zwarttinten. Boven hem vormt zich een plafond en aan het voeteneinde van zijn bed een muur. Het gebeurt schijnbaar geluidloos hoewel hij soms denkt raderen te horen draaien en ventielen die sissen terwijl het decor van zijn bestaan ontwaakt en zich loom uitstrekt zoals hijzelf – eerst lichaam en daarna geest – dat doet.

Zijn lichaam voelt zwaar. Dat lichaam van hem, het hoeft niet verteld te worden de dode lucht die als een stoffig gordijn in de kamer hangt in te ademen. Je kan je knieën gebieden te buigen, je rug bevelen te rechten, je lichaam verplichten zich uit de matrasmal te trekken als was je een mannetje van klei, je longen stoppen er nooit mee de wereld in te zuigen. Hij heeft het geprobeerd als een gevangene die de sterkte van de tralies test. Het kan niet. Er zijn verre flitsen in die ademloosheid, een kosmische schittering van gasnevels en nova's, en voor je het weet zweef je in het vacuüm van de ruimte tussen botsende sterrenstelsels en regens van meteoren. En dan ... dan faalt de wil en pompen de longen zich hartstochtelijk vol en je bent weer dat kleine, onbeduidende mannetje van klei dat zich nog eens omdraait in het donker onder dekens zwaar als stroop met een lichaam vol bevelende levensadem die een hartspier doet kloppen, die bloed doet stromen die dromen doet opborrelen als bellen in een teerput.

Dat was de nacht en nu is het ochtend. Eerst komt de adem, dan komt het leven dat zich rond die bel van gevangen lucht nestelt en erop parasiteert. Hij legt het oude donsdeken opzij. Hij gooit het niet. Dat deed hij vroeger, nu niet meer. Gooien is niet voor hem. Bedachtzaam, dat is voor hem. Voorzichtig. Behoedzaam. De klei is niet meer zo soepel als die vroeger was. Hij is wat droger en hier en daar vertoont hij wat barsten. Onzuiver ook. Je rolt niet door het leven zonder dingen op te pikken en in te kapselen in je weke delen. En op een dag knarst er iets, schuurt het vanbinnen. Scheurt het. Lang voordat de gedachten verstenen

toont het lichaam hoe dat moet.

Het is zes uur veertien. Hij duwt de wekker af voordat het alarm kan afgaan. Het ding is al in geen jaren afgegaan, zo geconditioneerd is zijn slaap. Zo geconditioneerd ook zijn leven, dat hij elke avond voor het slapengaan het alarm van kwart na zes terug aanzet.

Hij knipt het nachtlampje aan, gaat rechtop zitten en plaatst zijn voeten op de grond, recht in de pantoffels van waaruit ze de vorige nacht gekomen zijn. Hij staat recht en stapt in zijn pijnen. De nek. De schouders. De knieën.

Hij strompelt naar de badkamer. Het licht is koud, de ochtend nog prematuur. Het is weer maandag en het weekend was weinig meer dan louter wachten, het indrukken van de pauzeknop tijdens een film die je nauwelijks nog interesseert, waarvan je niet meer weet hoe hij begon, en nog minder om geeft hoe hij zal eindigen.

Iemand kijkt hem aan. Het is geen oud gezicht. Nog niet. De voortekenen zijn wel al daar. De huid licht gekrast als een keukenplank. Dat gaat nog. Dat heeft iets. Het is vooral het haar. De voortschrijdende kaalheid die hij verbergt door het hoofdhaar kort te scheren. De aanval als verdediging. Wat zijn hoge voorhoofd doet lijken op een steile rots waaronder de forse wenkbrauwen boos lijken te fronsen onder het gewicht. De stugge met grijs dooraderde baard is de esthetische compensatie. Wat hem aankijkt is afhankelijk van de stemming nu eens een humeurige topper, dan weer een skinhead vagebond of een profeet zonder geloof. Het kon erger. Hij kon een pens hebben zoals zijn vader er een had toen die de zestig naderde. Of een kunstgebit. Of kortademig zijn, of een rokershoest hebben. Dat is hij niet en dat heeft hij niet. Je ziet het nu al, hij zal dun oud worden, zoals zijn moeder dat deed, langzaam ontvlezen, niet uitdeinen, veeleer inkrimpen en opdrogen als bestorven vlees.

Hij glimlacht. Tenminste dat denkt hij, het gezicht in de spiegel echter blijft hem ernstig aankijken, lijkt hem te zeggen, nee, er is niets om over te glimlachen ouwe, zoals je daar staat in je

verfrommelde pyjama en pantoffels.

'Dan niet,' zegt hij gelaten luidop en haalt de schouders op. De linker doet zoals altijd wat pijn. De rechter, dat gaat nog. Meestal.

Hij wast zich met koud water, poetst zijn tanden – nog steeds zijn eigen stel, niet recht en glanzend als porselein, wel hoekig en stevig met hier en daar wat oud lood, een functioneel gebit dat doorgebeten heeft. Hij trekt zijn pyjama uit en zijn werkplunje aan.

De spiegel toont een vluchtig spel van verstoppertje van bleek taai vlees dat zich schichtig toont en snel weer verbergt achter eenvoudige kleren; een geruit hemd, een jeans, stevige werksokken, zwarte veiligheidsschoenen, niets nieuw maar ook niets versleten, een beetje zoals hijzelf: een traag ouder wordende automaat, een type dat niet meer gemaakt wordt en dat al wat gebreken vertoont, niets ernstigs hoor, en daarbij, de kleine doch eenvoudige atmosferische motor en de microprocessor zijn nog goed.

2

Het is stil in de gang van het appartementsgebouw. Voorzichtig sluit hij de deur achter zich en neemt de lift naar de ondergrondse garage vijf verdiepingen lager. De deuren schuiven haperend open in een koele ruimte en de buislampen schieten niet direct aan als hij uitstapt. Als geprogrammeerd stapt hij in het donker naar zijn fiets in de stalling. Na acht stappen flikkeren de lampen tot leven. Hij neemt zijn fiets bij de hand en stapt naar buiten waar het nog donker is, maar niet koud. De herfst is laat dit jaar. De lucht is vochtig en de straat ligt er nat bij, klam en zweterig als een terminale patiënt. Zelfs het vale straatlicht straalt koortsig en de bladeren hangen dof en beschimmeld aan de bomen. Een rat steekt de straat over, kijkt hem kort aan als is hij het vreemde hier in zijn schijnwereld, en verdwijnt dan achter een haag. En

hij? Hij stapt op zijn fiets en rijdt weg.

Wat is deze korte dagelijkse rit naar het werk? Wat betekent het voor hem? Een verplaatsing van A naar B. Doorheen wat? Is het enkel door de straten van de stad, laverend door het vroege verkeer? Of afstandelijker misschien, abstracter, door de ruimte en de tijd? Wat voor ruimte dan, en wat met die schuwe, ongrijpbare rat genaamd tijd, die onzichtbare kracht die hem altijd één stap voor is, die zijn uitgestrekte handen nooit zullen vangen hoezeer het hem ook naar zich toe trekt? Hij alleen met zichzelf suizend door een halfdonker, een halfwezen zelve door een medium dat zich geruisloos laat opzijduwen en zich onmiddellijk weer sluit waar hij was maar nu niet meer, doorheen het geruis van de wereld en de verbeelde ademloosheid. Bestaat hij enkel door beweging of houdt hij dat bestaan net op afstand door diezelfde beweging? Hoe dan te bestaan? Alzo fietst hij over de vector van punt naar punt. Langs beelden zonder betekenis, een snel ronddraaiende, stil tikkende zoötroop waarvan het ene plaatje te verschillend is van het volgende om ooit een verhaal te maken, zonder samenhang, en met geen enkel ander verband dan datgene wat hij zelf verbeeldt, zoals de kleine, onzichtbare spin die zijn wereld bindt en bijeenhoudt met één enkele fragiele draad.

Met benen die trappen, longen die happen en het hart dat pompt, wentelen zijn gedachten door maar nergens heen, vuurvliegjes in een sterreloze nacht die opflitsen en de illusie scheppen van geordende banen door de ijle lucht. Wie zijn deze passanten, die naamloze figuranten die verschijnen en verdwijnen als in een ongeschreven non sequitur script, terwijl hij daar trapt en de ketting hapt in de scherpe zwarte wielranden die de tijd en de ruimte vermalen? Een man zit aan een bushalte, het hoofd gebogen, starend naar een smartphone. Een deurbel rinkelt, een vrouw stapt gehaast bij de bakker naar binnen. Een stadsbus rijdt voorbij, op de achterste bank zit een vrouw die hologisch naar buiten staart. Een leeg bierblik ligt in het gras. Een plastic pop schuilt half onder een beukhaag. Een vogelskelet

ligt tussen het gras vlakbij een boom. Een platgereden egel ligt in de goot. Een reclamevlag hangt stil van een mast. Een auto komt van rechts en stopt. Een voetganger heeft een krant onder de arm en een koffiebeker in de hand. Aan de overkant van de straat stappen twee mannen ruw lachend in een werfwagen die met gierende banden vertrekt.

Hij remt kort, het verkeerslicht verderop springt op groen. De plas waar hij door rijdt spat uiteen in smaragden druppels. Dit zijn de ontelbare haken die het doek van de wereld hooghouden. Dit is de wereld. Het is wat het is. Het breekt niet, het scheurt niet, het vouwt niet, het klapt niet ineen. Het doet niets anders dan plaatjes spuwen die dwarrelen, soms opstijgen, – gedragen door nauwelijks coherente gedachten die snel weer uiteenvallen –, en neer gaan ze allemaal, sommige in luie parabolen, en andere als meteoren.

Exact om zeven uur twintig houdt hij zijn badge voor de toegang van de fietsenstalling. Hij kan snel fietsen of traag, in meewind of tegenwind, wachtend voor een rood licht of nog snel door het oranje, het maakt allemaal niets uit. Het is een wetmatigheid, een onvermijdelijkheid die – van zodra hij ontwaakt – om zes uur veertien daar wacht in de vooralsnog ongevormde, toekomstige wereld van zeven uur twintig.

Zijn schoenen kraken licht op het grindpad dat de grote binnentuin van de psychiatrische instelling Sint Thomas omsluit. Een van de lantaarnlampen langs het pad flikkert en zoemt, hij maakt een mentale notitie het na te kijken als hij wat tijd vindt later deze week. Voorbij de stil neuriënde lantaarnpaal tekenen de gebouwen van het ziekenhuis zich donker af tegenover het eerste licht van de opkomende zon. Hoog in een boom bespeurt hij een rond silhouet dat hij vooralsnog niet kan thuis brengen. Een haan kraait wat verderop achter een struik en opnieuw hoort hij in zijn hoofd tandwielen draaien en ventielen sissen; de wereld rondom onttrekt zich uit de schaduwen waar aan het einde van het pad een afgezonderd gelegen gebouwtje opdoemt waar het technisch atelier van de instelling gevestigd is. Een buitenlamp op de gevel straalt een kegel van licht, een baken van veiligheid.

Een enkel blad wit papier steekt half uit de brievenbusklep in het midden van de deur maar wat hij ziet is de lange, slappe tong van een dode hond, waarna hij zich afvraagt wat de jonge psychiater Valda zou vinden van die associatie. Hij opent de klep en het blad valt in de brievenbus aan de binnenkant. Als uit geheel eigen beweging diept zijn linkerhand een grote sleutel op uit zijn broekzak en steekt het feilloos in het geoliede slot. Hij ontsluit de deur, duwt ze open en knipt het licht aan. Het is hier – in een oude, doch goed onderhouden opslag- en werkplaats die ruikt naar verf, hout en metaal – dat hij er pas echt in slaagt zich los te trekken uit een horizonloze sluimering, en zichzelf terugvindt als